
Abraham

Raderwerk

In het boek Genesis vinden we in 50 hoofdstukken het verslag van ca. 2400 jaar mensheid, van Adam tot aan de dood van Jozef. Het gaat hier om meer dan alleen indrukwekkende verhalen. We hebben hier te maken met een plan, waarin God mensen van vlees en bloed wil gebruiken, als radertjes in een uurwerk.

Een belangrijk verhaal

Als we de verhaallijn van Genesis bekijken, valt op dat de snelheid waarmee het verhaal verteld wordt en de detaillering van het verhaal niet overal gelijk zijn. Aan de tijd van Adam tot aan de zondvloed - ca. 1500 jaar - worden 6 hoofdstukken gewijd, terwijl er bijvoorbeeld over het leven van Jozef - 110 jaar lang - 13 hoofdstukken zijn geschreven.

De hoeveelheid informatie die over een bepaalde tijd of persoon gegeven wordt, kan niet alleen te maken hebben met de mate van voorkennis van de schrijver(s), maar ook met het belang van bepaalde perioden - gebeurtenissen - personen ten opzichte van andere gegevens. Proporties in de Bijbelse openbaring - de mate waarin er over iets geschreven wordt - geven aan hoe belangrijk zaken zijn. God vestigt onze aandacht ergens in bijzondere mate op.

Het verhaal van Abraham vinden we beschreven in 15 hoofdstukken (Genesis 11 t/m 25); 30% van Genesis is ermee gevuld. Daarmee is dit verhaal het langste verhaal van Genesis. En dat dit niet zonder reden is, zal uit het vervolg blijken.

Van deze hoofdstukken gaan er 12 (80%) over de periode van Abrahams roeping tot en met het offer van Izak op de berg Moria (Gen.22); ofwel over zijn 75^e tot ca. zijn 115^e jaar. Blijkbaar hebben we hier een belangrijk verhaal te pakken.

Van Adam tot aan de zondvloed	Ca. 1500 jaar	6 hoofdstukken	12% Genesis
Verhaal van Jozef	110 jaar	13 hoofdstukken	26% Genesis
Verhaal van Abraham	175 jaar	15 hoofdstukken	30% Genesis
Periode roeping t/m offer Izak	Ca.40 jaar	12 hoofdstukken	24% Genesis 80% verhaal

Het geboorteverhaal van een zoon

Het verhaal van Abraham speelt zich af zo'n 350 jaar na de zondvloed. Het vertrek van Abram (zijn eerste naam) uit Mesopotamië wordt gedateerd op ca. 1925 v.C.; de geboorte van Izak op ca. 1900. Abram, een rijke herdersvorst uit de stad Ur in Mesopotamië - het huidige Irak - wordt op zijn 75^e jaar door God geroepen om zijn standplaats en familie te verlaten en op weg te gaan naar het land wat God hem wijzen zal. Dat land blijkt het land Kanaän te zijn - het huidige Palestina. God belooft hem een zoon, een ontelbaar groot nageslacht, het land Kanaän als bezit voor zijn nageslacht en voorspoed en zegen.

Rode draad in het verhaal is het wachten óp en de geboorte ván Izak. Als Abraham 100 jaar oud is, ontvang hij samen met Sara - die onvruchtbaar én inmiddels 90 jaar oud is - eindelijk zijn beloofde zoon. Een indrukwekkend hoogtepunt in dit verhaal is zonder twijfel het moment dat God Abraham vraagt om zijn zoon te offeren. Hij is daartoe bereid en toont daarmee een ongekend staaltje van geloof en gehoorzaamheid.

Het geboorteverhaal van een volk

Het verhaal van Abraham is op zichzelf genomen al indrukwekkend. Maar dat het meer is dan dat, blijkt als we het koppelen aan de opbouw van het boek Genesis.

De Hebreeuwse naam voor Genesis is 'beréshíeth', wat letterlijk 'in den beginne' betekent (Gen.1:1). De naam wordt ook wel vertaald met 'wording' of 'ontstaan'.

Indeling van het boek Genesis

Het boek Genesis kan op verschillende manieren ingedeeld worden:

1. De tijd voor de zondvloed en ná de zondvloed. De scheiding ligt dan bij Genesis 7.
2. Als het scheppingsbericht (1:1 - 2:3) en 10 geslachten (toledoot) daarna. Deze indeling ontstaat n.a.v. 5:1. *'Dit is het boek van Adams geslacht'*. De uitdrukking 'dit is (zijn) het (de) geslacht(en)' komt 10 keer in Genesis voor (2:4; 6:9; 10:1; 11:10; 11:27; 25:12; 25:19; 36:1; 36:9; 37:2). De scheiding ligt dan bij Genesis 2:3-4.
3. Door te letten op de wording van twee belangrijke thema's in het plan van God: de schepping van de mensheid en daarnaast ook die van het volk Israël, wat begint bij Abram. De scheiding ligt dan bij Genesis 11:26-27.

Gezien het grote accent in de Bijbel op Gods plan met het volk Israël (het hele OT gaat er zo ongeveer over) en de plek die het verhaal van Abraham krijgt binnen de verhaallijn van Genesis, kunnen we niet anders concluderen dan dat de derde indeling een heel veelzeggende is.

Het verhaal van Abraham is het verhaal van de geboorte van een volk, wat een absolute hoofdrol inneemt binnen de gehele Bijbel. Dit gegeven willen we dan ook vasthouden in deze studie. Daarmee is uiteraard niet gezegd dat de andere gegevens in het boek Genesis voor ons van minder belang zouden zijn om te bestuderen.

Verhaallijn en personages

Een verhaal kenmerkt zich door een verhaallijn, waarin diverse personages een - grotere of kleinere - rol spelen. Ik wil aan de hand van enkele belangrijke personages wat lijnen uit het verhaal belichten. Niet alleen het historische verslag is daarbij van belang (wat gebeurde er precies wanneer), maar ook de les die wij - anno 2011 - hieruit kunnen leren (vgl. 1Kor.10:6+11). We zien de kracht en de zwakten van de gelovigen van toen. De verleiding bestaat om hun leven kritisch te bezien en daarin te blijven steken. Daarom zullen we ook kijken naar hoe God hen zag en ziet. Laat het ons verlangen zijn om in nederigheid van hen te leren wat het betekent om God te dienen.

De Regisseur

Ik begin met iets te zeggen over de grote Regisseur van dit verhaal: God zelf.

We komen Zijn Naam 180 keer tegen als 'El' (God), de sterke God die men moet vertrouwen, gehoorzamen en aanbidden.

Daarnaast komen we 99 keer de Naam 'YHWH' (HEERE) tegen. Met deze Naam openbaart God Zijn wezen; wie Hij is. Hij is de 'Ik-ben-die-ik-ben' (Ex.3:14), de God die in zichzelf bestaat.

In Gen.22:13-14 komen we ook de eerste samengestelde Naam van God tegen: YHWH Jireh; 'de HEERE zal erin voorzien.'

We komen God tegen bij alle aspecten van het verhaal van Genesis: de schepping van hemel en aarde, het gebeuren rondom de zondeval, de zondvloed, de torenbouw van Babel en het verhaal van de aartsvaders.

We komen de HEERE tegen als de scheppende God, die ook betrokken blijft bij de schepping; de God die heftig reageert op de zonde (zondvloed, Sodom en Gomorra), maar die ook veel genade en geduld toont en die met vaste hand Zijn mensen leert op volledig op Hem te vertrouwen.

God heeft een plan

In het verhaal van Abraham komen we de HEERE tegen als een God met een plan; in dit geval een heel wonderlijk plan: Een schatrijke heidense Sumeriër en zijn onvruchtbare vrouw - beiden al op leeftijd - worden gebracht in het door en door heidense Kanaän om daar de stamouders te worden van Gods lievelingsvolk, Zijn oogappel (Zach.2:8). En om deze plannen werkelijkheid te laten worden moeten de inheemse inwoners van Kanaän uiteindelijk verdwijnen (Gen.15:16; Ex.34:24).

Een wonderlijk, maar tegelijk ook aangrijpend plan! Vergeleken bij het heidense Kanaän, waar men leefde in de bagger van de zonde (lees bijv. eens het boek 'Moderne wetenschap in de Bijbel' van Ben Hobrink), was de beschaafde Abraham een verademing, maar ook hij diende waarschijnlijk tot dat moment andere goden, waaronder de populaire maangod. Maar God kiest hém uit om de stamvader te worden van een volk wat tot in de eindtijd toe de spil zal zijn van het wereldtoneel. Trouwens, ook het gebied waaruit Abraham afkomstig is - Sumerië - zal een cruciale rol blijven spelen in de wereldgeschiedenis, tot in de eindtijd toe (Irak, Babel).

Een wonderlijke gang van zaken, te wonderlijk om onopgemerkt te blijven!

Gods aanwezigheid

We hebben hier overigens te maken met een Regisseur die zelf ook meedoet in het verhaal. Drie keer in het verhaal van Abraham komen we de zinsnede tegen dat 'de HEERE aan Abraham verscheen' (12:7; 17:1+22; 18:1). Ook Stefanus spreekt hierover in Hand.7:2. Het kan niet anders of Abraham heeft hier de oudtestamentische verschijning gezien van Jezus Christus. In Joh.1:18 staat dat niemand ooit God gezien heeft, maar dat de Zoon hem heeft zichtbaar gemaakt. Dat deed Hij blijkbaar ook al in Abrahams tijd, zij het dat het hier om uitzonderingen gaat in het OT.

1. Abraham

Naam

We hebben al het een en ander van Abrahams afkomst benoemd. Tot aan het jaar waarin Ismaël geboren wordt, heet hij Abram (vader van de hoogte) en pas daarna Abraham (vader van vele volken).

Geloof

De Bijbel openbaart hem in het bijzonder als een man van geloof (Hebr.11:8-19).

- Gebeurtenissen die dit onderstrepen zijn: de gehoorzaamheid om zijn land en familie te verlaten, zijn geloof in de komst van een groot nageslacht - ondanks zijn onvruchtbare vrouw - en zijn gehoorzaamheid om Izak te offeren (voor God was het alsof hij hem geofferd had - Gen.22:16; Hebr.11:17). Vooral in deze laatstgenoemde gebeurtenis schittert Abrahams geloof.
- De apostel Paulus gebruikt het geloofsgetuigenis van Abraham om zijn prediking van de rechtvaardiging uit het geloof kracht mee bij te zetten (Rom.4:12. Gal.3:8-9). Abraham wordt hierom de 'vaderen der gelovigen' genoemd (Rom.4:11-12).

Eigen oplossingen

Natuurlijk kennen we ook de situaties in Abrahams leven die niet zo vol van geloof waren en waarin Abraham aan de slag ging met eigen oplossingen.

- Denk aan zijn noodstap naar Egypte als er hongersnood is in Kanaän en aan het plan om Saraï voor zijn zus te laten doorgaan, om zelf niet gedood te worden. Een leugen uit angst. In het jaar dat Sara zwanger raakt van Izak haalt hij dezelfde actie nogmaals uit, maar dan in Gerar. Het scheelde maar een haartje of het vaderschap van Abraham zou op losse schroeven gestaan hebben. Beschamend hoe zo'n heidense koning reageert en onze hoofdpersoon de les leest.
- Denk aan zijn huwelijk met Hagar. Dit keer was Saraï de initiatiefnemer, maar Abram stemt toe. Ze lijken de overtuiging te hebben dat Gods belofte ook via bigamie en een soort draagmoederschap gerealiseerd kan worden...' Wat een gevolgen heeft deze daad gehad!

Wat kunnen eigenmachtige keuzes grote gevolgen hebben, ook nu nog. En wat kunnen we door onze misstappen - vanuit menselijk oogpunt gezien - de uitvoering van Gods plan op de tocht zetten. Om nog maar niet te spreken van de indruk die we door dit alles achter laten op het netvlies van alle gelovige en ongelovige 'meekijkers'.

Gods getuigenis

Als wij de balans moesten opmaken van Abrahams leven, zouden we wellicht een andere sticker geplakt hebben, maar God presenteert ons deze man, ondanks zijn misstappen, als een gelovige. Dat moet ons wat zeggen!

- Abraham wijst ons op God, die trouw is en op het leven met deze God, waarin geloof de hoofdrol speelt.
- Abraham wijst ons op God, die wonderlijke wegen gaat om mensen te gebruiken in Zijn plan; wegen die een groot beroep doen op ons geloof.
- Abraham wijst ons erop dat geloof alles te maken heeft met gehoorzaamheid. Doen wat God zegt, omdat je Hem vertrouwt. Ook al kost dat je toekomst in een welvarend land. Ook al kost dat het leven van je zoon, waar je zo lang op hebt moeten wachten.

Is dit geloof kenmerkend voor jouw en mijn leven?!

2. Sara

Als tweede hoofdpersoon mag zeker Sara genoemd worden. Over haar wordt veel minder geschreven dan over Abraham, maar anderzijds is aan haar dood en begrafenis een heel hoofdstuk gewijd (Gen.23). We weten van Sara dat ze onvruchtbaar was; volgens het Hebreeuwse grondwoord niet in staat om een kind te baren. Verder was ze niet alleen Abrahams vrouw, maar ook zijn halfzus. Sara schijnt, ondanks haar ouderdom, een mooie vrouw geweest te zijn (12:11).

Naam

Opmerkelijk is ook haar naamsverandering van Sarai in Sara. Haar naam verandert van 'twistziek' in 'vorstin'. We weten niet waarom ze eerst zo heette, maar we kunnen gerust aannemen dat als de Heere zelf haar een andere naam geeft, Hij daar zeker iets mee wil zeggen. De onvruchtbare Sara wordt de moeder van de stamvader van Israël, de 'vorst van God' (Gen.35:10).

Sara in actie

Op een paar momenten in het verhaal zien we Sara in actie.

- Sara komt met het initiatief (Gen.16) om een zoon te verwekken via de slavin Hagar. Mogelijk heeft ze dit gedaan om Abraham te helpen bij het verwezenlijken van zijn droom. Ondanks het feit dat bigamie in het geval van kinderloosheid vaker voorkwam (zie Gen.30), was dit toch een stap die veel impact had op het gevoelsleven van Sara. Als Hagar zwanger wordt en zich daar ook naar gaat gedragen, ontstaat er grote irritatie tussen beide vrouwen. Sara laat zich, als vrouw van Abraham, op een heftige manier gelden. Als - 13 jaar later - Izak geboren is en ze de verachting van Ismaël opmerkt (Gen.21), verwacht ze van Abraham dat hij een ingrijpende daad verricht, nl. dat hij Ismaël en zijn moeder wegstuurt.
- Een bekende passage over Sara vinden we in Gen.18. Als ze het bericht van de Heere aan Abraham hoort dat zij over een jaar een kind zal baren, lacht ze. Ze kan het zich niet meer voorstellen dat zij en Abraham op deze leeftijd nog gemeenschap zullen hebben. Ze ontkent daarna tegenover de Heere dat ze gelachen heeft. Mogelijk doet ze dat uit schaamte. In Hebr.11:11 wordt het geloof van Sara benoemd. 'Door het geloof ontving ze de kracht om een kind te verwekken (een manier van verwoorden volgens de inzichten in de oudheid), omdat ze vertrouwde op Degene die deze belofte gedaan had'. Ook zij zag uiteindelijk in geloof uit naar de vervulling van Gods belofte.

Het getuigenis van Sara

De apostel Petrus haalt Sara later aan in zijn brief (1Petr.3:6) om te wijzen op haar voorbeeld voor vrouwen in het erkennen van Abraham als haar heer. Deze tekst verwijst naar Gen.18:12, waar Sara over Abraham spreekt als over haar 'heer' (Hebr. 'âdôn'). Het woord 'heer' wil zoveel zeggen als = meester, eigenaar, bestuurder. Het zegt iets over de gezagsrelatie en de rolverdeling die er in die tijd bestond tussen man en vrouw.

- Abraham onderhield in eerste instantie de contacten met de lokale bewoners.
- Sara bereidde het eten, terwijl Abraham bij de gasten bleef.
- Als Abraham - tot tweemaal toe - toestaat dat Sara in de harem zal worden opgenomen van een heidense vorst, kan ze daar niets tegen in brengen.
- Sara stelt Abram verantwoordelijk voor het oplossen van de kwestie rondom Hagar en Ismaël.

Of Abraham zich ook als een heer gedroeg, valt te bezien. In Egypte en Gerar maakt hij misbruik van het feit dat er geen kind is, als bewijs van hun huwelijksrelatie. Sara's pijnpunt wordt door Abraham gebruikt voor zijn eigen doel: als hij maar niet geëlimineerd wordt. Geen herengedrag!

Lachwekkend

Het verhaal van Sara wijst ons erop dat God doet wat Hij belooft en dat Hij het onmogelijke mogelijk maakt (18:14). Opvallend is het 'lach-gehalte' m.b.t. de geboorte van Izak.

- In 17:17 staat dat Abraham lacht; de lach van het vermaak in het ongebruikelijke plan van God (vgl. met 17:18). Volgens Rom.4:18-22 heeft Abraham niet getwijfeld aan het kunnen van God.
- In 17:19 zegt de Heere dat het kind Izak moet heten, ofwel: 'hij lacht'.
- In 18:12 staat dat Sara lacht, de lach om het feit dat ze weer met Abraham naar bed moet.
- In 21:3 staat dat het kind Izak genoemd wordt: Hij lacht.
- In 21:6 staat dat Sara lacht; de lach van blijdschap om het ongelooflijke wat is gebeurd.
- En ook al zal ieder die van deze geboorte hoort, lachen (21:6-7).

God deed en doet nog steeds iedereen verstedd staan. Wat Hij belooft, zal altijd uit komen! Uiteindelijk zal de Heere over alles de triomf behalen. 'Wie het laatst lacht, lacht het best.'

3. Lot

Een meeliftende neef

We komen Lot, de neef van Abraham, en de thematiek rondom hem heen op een aantal momenten in het verhaal tegen (11:27+31; hoofdstuk 13, 14, 18 en 19).

Voor een buitenstaander was er wellicht niet zoveel verschil te zien tussen Lot en zijn oom. Beiden waren rijke herdersvorsten die zowel in het land van hun afkomst als in Kanaän aanzien genoten. Het grootste verschil tussen beide mannen was dat Abraham door God geroepen was om naar Kanaän te gaan en dat God aan hem ook dit volledige land tot erfenis gaf. Lot was een 'meelifter'.

Rechtvaardig

Volgens de apostel Petrus is Lot een rechtvaardige geweest (2Petr.2:7-8), die werd vermoed door de losbandige levensstijl van de mensen om hem heen (tijdens de periode dat hij in Sodom woonde). 'Hij kwelde dag aan dag zijn rechtvaardige ziel door het zien en horen van hun wetteloze daden.' Daar kunnen we ons, gezien de beschrijving van de inwoners van Sodom, wel enige voorstelling van maken.

De gevolgen van eigen keuzes

Lot lijkt hier het slachtoffer te zijn van het wetteloze gedrag van de mensen om hem heen, maar in hoeverre is dit alles het gevolg van zijn eigen keuzes? Eerst lezen we dat Lot in de Jordaanvlakte bij Sodom gaat wonen (hoofdstuk 13). Als Sodom en vier andere steden worden aangevallen door de koning van Elam en drie bondgenoten, blijkt Lot opeens in Sodom te wonen. Hij wordt samen met de Sodomieten gedeporteerd en komt - door een actie van Abraham en zijn knechten - weer terug bij zijn woonplaats (hoofdstuk 14). Dat hij daar blijft wonen, blijkt als de Heere Sodom en Gomorra gaat straffen, en Hij Lot en zijn gezin wil redden van deze straf (hoofdstuk 18-19). Mogelijk heeft hij een leidinggevende rol gehad in deze stad (19:1). Als Sodom en Gomorra door God vernietigd worden, raakt Lot al zijn bezit kwijt, op zijn twee dochters na. Wat een aangrijpende gang van zaken voor zo'n rijke herdersvorst. Lot wilde handel drijven met de lokale inwoners. Hij genoot van de bescherming van hun steden. Maar hij steunde bij de verkeerde partij en leed uiteindelijk enorme schade. Dat de Heere hem van het oordeel over Sodom en Gomorra wilde uitsluiten, zegt veel meer over God dan over Lot. Dat is ook de les die Petrus benadrukt: dat de Heere Zijn kinderen wil verlossen uit de verzoeking en wil redden van het oordeel.

Lot is het voorbeeld van een gelovige die investeert in de aarde en daar uiteindelijk ook de bittere gevolgen van plukt. Hij lijdt zelf enorm veel schade, maar daarmee is het verhaal niet klaar.

Lot laat door zijn leven een patroon na waarin ook zijn nageslacht zal delen. De kinderen die hij bij zijn dochters verwekt - de Moabieten en Ammonieten - zullen later tegenstanders blijken te zijn van Gods volk, de nakomelingen van Abraham.

Gedenk aan de vrouw van Lot

De vrouw van Lot - mogelijk een vrouw die afkomstig is geweest uit de lokale bevolking - wordt door de Heere Jezus als voorbeeld gebruikt in Zijn onderwijs over de komst van de Zoon des mensen (Luk.17:32). 'Wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; en zo wie het zal verliezen, die zal het in het leven behouden.' Alles wat je nu wilt vasthouden, zal je straks worden afgenomen. Alles wat je nu loslaat, zal je straks de behoudenis niet in de weg staan. Een ernstige les, ook voor ons!

Werk aan de winkel

Lot is de man die meeloopt in het verhaal van Abraham. En zo vergaat het ook ons. Je gaat je weg samen met anderen; gelovigen en ongelovigen. Het maakt er je leven niet altijd makkelijker op. Je hebt er - net als Abraham - best wat denkwerk aan. Zo af en toe moet je wat reddingswerk verrichten. En ook kost het je gebedswerk. Maar je hebt het er voor over, omdat het wel en wee van je medemens, van een broeder of zuster je raakt. Het motiveert je om hem of haar in gebed bij Gods troon te brengen.

Nu of straks

Lot is de man die het hier wilde maken; die alles hier wilde hebben. Uiteindelijk hield hij - naar aardse maatstaven gemeten - niets over. Abraham is de man die het hele land in geloof bezat, maar het in zijn leven nooit heeft meegemaakt dat het bezit werkelijkheid werd.

Vleselijk of geestelijk

Lot wijst ons op de keuzes die we in ons leven met God maken. Leiden we een geestelijke wandel met God, of een vleselijke (1Kor.2:14-3:1). Hoe ziet zo'n leven er in beide gevallen uit en wat zijn de gevolgen voor onze omgang met God en met elkaar?

4. Hagar en Ismaël

Geloof en verstand

Het leven van Abraham kenmerkt zich door geloof. Het spreken over 'leven in geloof' roept de vraag op in hoeverre ook je verstand mee kan doen in het nemen van beslissingen. Wat betekent het om in vertrouwen op God door het leven te gaan?

Toen Abraham van Ur naar Kanaän reisde, nam hij een stap in geloof. Hij wist niet waar hij uiteindelijk uit zou komen, maar hij ging - vertrouwend - op weg. Toch gebruikte hij ook zijn verstand. Hij volgde bij zijn reis namelijk de hoofdwegen van die tijd en reisde ook dor gebieden waar zijn kudde niets aan water en voedsel tekort kwam. Met verstand wat gebruikt wordt in een leven waar het geloof overheerst, is niets mis.

Verstand aan de leiding

Als het verstand echter de leiding neemt in het leven van een gelovige, ontstaat er een andere situatie. Een goed voorbeeld hiervan zien we bij Abrahams reis naar Egypte, wegens hongersnood in Kanaän.

Abraham wijkt uit naar Egypte en verzint daar een list, omdat hij bang is dat hij gedood zal worden door de Farao. Bezorgdheid en angst bepalen zijn handelen. Zijn verstand werkt op vol vermogen en hij bedenkt een oplossing, maar hij overziet niet wat de consequenties hiervan zijn voor het verhaal waarin hij door God geplaatst is.

De gevolgen

- Sara, de vrouw van wie de baarmoeder bestemd is voor het baren van Izak, belandt in de harem van de Farao. Later haalt Abraham nog iets dergelijks uit in Gerar, maar dit keer dan ook nog in het jaar waarin hij zelf Izak bij Sara verwekt. Zonder dat hij het doorheeft, brengt Abraham het plan van God in gevaar.
- Het getuigenis van de Heere lijdt schade door deze acties van Abraham. Zowel Farao als de koning van Gerar keuren zijn gedrag af.

- Het uitstapje in Egypte heeft nog een ander ‘staartje’. De slavin Hagar, zeer waarschijnlijk een cadeau van de Farao (12:16), wordt op een gegeven moment de ideale kandidaat om het kind te baren waarop Abraham en Sara al zo lang wachten (Genesis 16). Dit leidt enerzijds tot een positief resultaat, maar levert tegelijk ook spanning en verdriet op in het leven van de betrokkenen.
- Het verhaal van de geboorte van Ismaël wordt beschreven in Genesis 16; als Abraham 86 jaar oud is (16:16). Hoe veelzeggend is het dat Abraham bij de volgende verschijning van de Heere die beschreven wordt, al 99 jaar oud is (17:1)? Zou de HEERE hem echt zó hebben laten merken dat dit geen goede weg was?
- Abraham verkeert jarenlang in de waan dat Ismaël de zoon is die God beloofd heeft (17:18). Als Ismaël 13 jaar oud is, breekt echter het moment aan dat Abraham afstand van hem moet doen (21:10-14). Wat een bittere consequentie! Dat wat niet de loop van Gods weg is, levert bittere vruchten op. Niet alleen Lot ondervindt dit, maar ook Abraham.
- Er zijn ook gevolgen op de lange termijn. Met Ismaël ontstaat er een broedervolk ten opzichte van de Israëlieten. Uit Ismaël zijn een aantal Arabische volksstammen ontstaan, die nu nog steeds in en rondom Palestina wonen. Tot op de dag van vandaag levert dit problemen op in de omgang.

Vergeving en gevolgen

De Heere is geduldig en genadig. Hij doet ons niet naar onze zonden (Ps.103:10). Hij wil ons reinigen van alle zonden (1Joh.1:9). De relatie met de Heere kan steeds weer hersteld worden.

Daarmee is niet gezegd dat de gevolgen van onze verkeerde daden volledig verdwijnen. Abraham begreep later heus wel dat het verwekken van Ismaël niet de bedoeling was geweest, maar hij kon daarmee het bestaan van Ismaël niet meer ongedaan maken. David beleed zijn zonde met Bathseba aan de Heere, maar zijn kind moest wel sterven en ook de dood van Uria kon niet meer ongedaan gemaakt worden (1Sam.11-12). Als je als gelovige iets doet, waardoor iemand komt te overlijden, wil de Heere je dit vergeven, maar zal de overledene daardoor niet terugkeren in dit leven.

We zien in Abrahams leven enerzijds dat wat God realiseert door het onmogelijke heen en anderzijds dat wat de gelovige realiseert door eigen keuzes. Geloof en verstand vormen een belangrijke en sterke combinatie, maar wel alleen als ze in de goede verhouding tot elkaar staan (Spr.3:5).

5. Izak en Rebecca

De appel en de boom

Izak en zijn vrouw Rebecca bepalen onze aandacht bij de volgende generatie; de mensen die na ons komen; onze kinderen, degenen met wie ze zullen trouwen, kinderen in het algemeen. Zij kijken naar ons. Zij kunnen de positieve en negatieve gevolgen ervaren van keuzes die wij nu maken.

Izak

Izak heeft - net als alle kinderen - waarschijnlijk goed gekeken naar zijn ouders. Hij heeft op jonge leeftijd het geloof en de gehoorzaamheid van zijn vader gezien. We zien hiervan een indrukwekkend voorbeeld in Genesis 22, waar beschreven wordt dat Abraham Izak moet offeren.

Izak werd een man van gebed. Als Izak 40 jaar oud is, trouwt hij met Rebecca. Als zij hem voor het eerst ziet, keert hij net uit het veld terug, waar hij God is de stilte gezocht had (24:63). Als later blijkt dat Rebecca onvruchtbaar is, bidt Izak net zo lang totdat zij kinderen kan krijgen (25:21).

Izak heeft ongetwijfeld - als enig en zeer gewenst kind - een goede opvoeding gehad. Als Sara sterft, heeft dit een enorme impact op de dan al volwassen Izak (24:67).

Familietrekje

Het is geweldig als kinderen hun ouders in het geloof volgen (zo is het Bijbels gezien ook bedoeld!), maar helaas geven we ook andere dingen aan de volgende generatie door. Een opvallende overeenkomst tussen de daden van Abraham en Izak vinden we in Genesis 26. Izak verblijft vanwege

hongersnood een tijdlang in Gerar en is bang dat zijn knappe vrouw hem zal worden afgepakt. Hij instrueert haar om te zeggen dat ze zijn zus is, in de hoop dat hem dan persoonlijk niets ergs zal overkomen. Abraham heeft zo iets twee keer eerder gedaan met Sara, die hij overigens ook echt met zus mocht aanspreken. Als we later in het verhaal zien dat ook Jacob door een list de eerstgeboortezegen bemachtigt, begint zich hier toch wel een heel hardnekkig familietrekje af te tekenen in de 'familie Abrahamse'.

Rebecca

Als Rebecca door het huwelijk aan de familie van Abraham verbonden wordt, blijkt dat ook dit nieuwe echtpaar weer hun (geloofs)weg in bepaalde dingen moet vinden.

Rebecca is, net als Sara, onvruchtbaar. De groei van het nageslacht van Abraham blijkt opnieuw niet zonder slag of stoot werkelijkheid te worden. Maar de Heere zegent het gebed van Izak en na 20 jaar getrouwd te zijn worden Jacob en Ezau worden geboren.

We worden blij als we lezen dat ook Rebecca de weg van het gebed kent. Tijdens haar zwangerschap raadpleegt ze de Heere om Hem te vragen waarom ze een tweeling zal baren (25:22).

Opvoeders

Minder blij worden we van de wijze waarop Izak en Rebecca de twee jongens opvoeden. Beiden houden er een lievelingskind op na (26:28). Mogelijk heeft dit ook de wedijver gevoed die we daarna zien ontstaan tussen Jacob en Ezau met betrekking tot de eerstgeboortezegen.

Het gezinnetje wat zo mooi begon, werd na verloop van tijd uiteen gerukt door bedrog, haat en de keuzes van de beide jongemannen.

Uit de reactie van Izak en Rebecca op het huwelijk van Ezau met twee heidense vrouwen blijkt dat ze graag gezien hadden dat hun jongens zouden trouwen met iemand van niet-heidense afkomst (26:35; 27:46). Helaas koos Ezau andere wegen, tot groot verdriet van zijn ouders.

Jacob moest noodgedwongen zijn ouders verlaten en heeft zijn moeder waarschijnlijk nooit meer levend terug gezien.

Patronen

In de familie van de aartsvaders - Abraham, Izak en Jacob - zien we opvallende patronen terug.

- Het huwen met een vrouw uit Ur; uit de bloedverwanten.
- Het probleem van onvruchtbaarheid: Sara, Rebecca, Rachel.
- Het wachten op Gods tijd: om de geboorte van Izak; om de geboorte van Jacob en Ezau, de lange tijd van Jacob in Ur voordat hij terug kon gaan.
- De neiging om door slimheid en bedrog dingen naar je hand te zetten.
- Wedijver en haat tussen broeders: Jacob en Ezau, de elf broers en Jozef.

Wat een familie...!

Gods plan gaat door

Maar tussen alle ellende die menselijk handelen teweeg brengt, zien we God aan het werk, om met deze familie zijn plan uit te werken.

Het geloof van de menselijke schakels in dit plan bevestigt Gods almacht en hun ongelooft bevestigt Zijn genade en geduld.

God wil gezinnen gebruiken

Wat een zegen als onze families schakels mogen zijn in Gods plan! De Bijbel laat ons zien dat God zo gezinnen en generaties wil gebruiken (Ps.78:7; Ef.6:4). Bemoedigend! Hier valt vanuit de Bijbel veel meer over te zeggen. > *Lezing geloofsopvoeding; 'Van geslacht tot geslacht'*.

6. De buitenstaanders, heidenen

We worden bekeken

Het verhaal van Abraham en zijn familie speelt zich niet af in een leeg land, in een vacuüm.

De Kanaänieten, de Egyptenaren, de inwoners van Sodom en Gomorra, de Hethieten, de slaven en slavinnen en knechten van Abraham, ze kijken toe hoe de familie Abrahamse haar leven leeft.

Ze kijken en onthouden. Ze zien het geloof, maar ook de misstappen.

Ze kijken toe en geven soms ongezouten hun mening. Beschamend. Antireclame voor God.

Soms zijn de heidenen een voorbeeld voor ons in het aanvoelen wat er mis is en in het nemen van radicale beslissingen (12:17: 20:3).

Het is aangrijpend om te beseffen dat Gods plan met deze heidenen totaal anders is dan met de familie van Abraham. God zal op termijn de Kanaänieten vernietigen vanwege hun zonde (15:16), met medewerking van het volk Israël. Een pittig vraagstuk. Waarom de een wel en de ander niet...?

Eerlijk worden

Er is over het verhaal van Abraham veel meer te zeggen; maar we hebben inmiddels genoeg om over na te denken.

Nogmaals: wat een wonderlijk plan!

- Via mensen die zoveel fouten maken wil de Heere werken en Zijn plan ten uitvoer brengen; stukje voor stukje. Elk radertje in het uurwerk, hoe klein ook, doet mee.
- Het geboorteverhaal van Gods volk Israël begint niet met foutloze mensen, maar wel met een volmaakte en genadige God, die doet wat Hij belooft, en die tot in eeuwigheid de zelfde blijft.

Laten we in de gespreksgroepen verder praten over Gods werk in ons leven en onze rol in Zijn plan.

- Hoe staat het ervoor in ons leven?
- Waarover mogen we blij en bemoedigd zijn?
- En waar is het nodig dat we onze schuld belijden en een andere koers gaan varen?
- Waar halen we de kracht vandaan om te leven naar Gods wil, op allerlei terreinen van dit leven?

- Verdere bespreking van deze studie vindt plaats in kleine groepen -